

Lausunto

31.08.2021

Asia: VN/15365/2021

Lausuntopyyntö tutkimusraportista Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta (ulosottokaaren muutostarpeet)

Lausunnonantajan lausunto

Reformivaihtoehto 1: Suojaosuuden nosto takuueläkkeen tasolle

- Miten arvioitte suojaosuuden nostamista takuueläkkeen tasolle keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 1?

-

Reformivaihtoehto 2: Suojaosuuden korotus alimmassa pykälässä (takuusuojaosuus)

- Miten arvioitte esitettyä ulosmittauksen alarajan korottamista keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 2?

-

Reformivaihtoehto 3: Automaattisten vapaakuukausien lisääminen

- Miten arvioitte automaattisten vapaakuukausien lisäämistä keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 3?

Reformivaihtoehto 4b: Progressiivinen ulosmittaustaulukko

Tutkimusraportissa lupaavimpana keinona pienituloisten aseman parantamiseksi pidetään reformivaihtoehtoa 4b eli nykyistä progressiivisempaa ulosmittaustaulukkoa. Ulosmittaus aloitettaisiin tuloista, jotka ylittävät takuueläkkeen tason, ja ulosmittauksen laskentaperusteet uudistettaisiin siten, ettei ulosmitattavan määrän laskenta perustuisi nykyiseen tapaan suojaosuuden käsitteeseen. Ulosmittauksen määrää pienennettäisiin pienituloisilla ja kasvatettaisiin suurituloisilla.

- Mitä hyviä puolia uudistuksella olisi näkemyksenne mukaan nykyiseen järjestelmään verrattuna?
- Mitä huonoja puolia uudistuksella olisi näkemyksenne mukaan nykyiseen järjestelmään verrattuna?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Pidätekö kannatettavana sitä, että ulosmittauksen laskentasäännöt uudistetaan esitetyllä tavalla kokonaisuudessaan?
- Tulisiko uudistuksessa säilyttää mahdollisuus vapaakuukausiin ja ulosmittauksen määrän rajoittamiseen? Jos tulisi säilyttää, tulisiko sanottuja mahdollisuuksia rajata nykyisestä?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 4b?

Reformivaihtoehto 6: Velkajärjestelyyn ohjaamisen lisääminen

Tutkimusraportin mukaan velkajärjestelyä tulisi arvioida ulosottojärjestelmän kehittämisen rinnalla, sillä keskeinen keino työllistymisen kannustimien parantamiseksi on velkojen anteeksi antaminen esimerkiksi velkajärjestelyn kautta.

- Miten velkajärjestelyn piiriin saataisiin paremmin hakeutumaan ne velalliset, joilla voisi olla mahdollisuus päästä velkajärjestelyyn?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?

- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 6?

-

Muut keinot pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi

- Onko pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi olemassa muita keinoja, joita tulisi harkita tutkimuksessa esitettyjen reformivaihtoehtojen sijaan tai niiden lisäksi? Mitkä ovat esittämänne vaihtoehdon hyvät ja huonot puolet suhteessa tutkimuksessa arvioituihin reformivaihtoehtoihin?

Kuluttajaliitto pitää tärkeänä pienituloisimpien ulosottovelallisten aseman parantamista. On tärkeää kannustaa heitä töihin ja parantaa heidän toimeentuloaan.

Kuluttajaliiton mielestä ulosotolla on merkittävä rooli maksumoraalin ylläpidossa ja velkojien aseman turvaamisessa. Ulosotto ei saa kuitenkaan johtaa tilanteeseen, jossa velallinen joutuu turvautumaan toimeentulotukeen ainakaan pitkäaikaisesti – käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että veronmaksajat joutuvat maksamaan yksityisten ihmisten velkoja. Ulosotto ei saa myöskään johtaa siihen, että velallisilla ei ole kannustimia lisätä tulojaan.

Kuluttajaliitosta on perusteltua nostaa ulosoton suojaosaa vähintään takuueläkkeen suuruiseksi, koska se poistaisi suuren osan pienituloisimmista ulosottovelallisista toimeentulotuen piiristä. Niissä tapauksissa, joissa ulosottovelallinen joutuisi turvautumaan pitkäaikaisesti toimeentulotukeen olisi hyvä pohtia mahdollisuutta lisätä ulosoton ja sosiaalitoimen yhteistyötä ja sitä voisiko suojaosuuden määrittää näissä tapauksissa yksilöllisesti.

Kuluttajaliitosta jonkinasteinen progressio ulosmittauksessa on sinänsä perusteltua. Progressio ei saa olla kuitenkaan niin jyrkkä, että se johtaa tilanteeseen, jossa velallisen omaan käyttöön jäävä osa tulonlisäyksestä on niin pieni, että velallisella ei ole juurikaan kannustimia lisätä tulojaan. Kuluttajaliiton näkemyksen mukaannpitää selvittää progression vaikutukset velallisten toimintaan: johtaako se esimerkiksi siihen, että velalliset eivät pyri lisäämään tulojaan; siirtyykö osa velallisista virallisen talouden ulkopuolelle vai voivatko jotkin velalliset jopa vähentää työntekoaan.

Muut tutkimusraporttia koskevat huomiot

-

Niemi Timo
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry